

„Ik heb u uit het stof verheben“.

Daarom, dat Ik u uit het stof
verhe en, en u tot eenen voor-
ganger over mijn volk Israel
gesteld heb, en gij gewandeld
hebt in den weg van Jerobeam
en mijn volk Israel hebt doen
sondigen, Mij tot toorn ver-
wekkende door hunne zonden.

1 Konink. 16 : 2.

Het uitgangspunt voor ons bestaan hier op aarde stelt de Heilige Schrift steeds in *het stof*. Onze *geestelijke* existentie wordt natuurlijk aan veel hoger en uit den scheppenden geest des Heeren ontleend, maar van ons aardsche bestaan heet 't in 't verhaal zelf der Schepping: »En de Heere God had den mensch geformeerd uit *het stof der aarde*», en in zijn neugaten geblazen den adem des levens, en alzoo werd de mensch tot een levende siele.

Hierop nu laat ook terug, wat de Heere tot Jahu, Israels Koning, sprak: *Ik ben het die u uit het stof heb verheven, en u tot een vorst en aanvoerder over Israel heb gesteld.* De verdere betekenis van Jahu zij nu ter zijde gelaten. Eeulijk zij er de aandacht op gericht, dat aan een gebederijds Koning wordt betuigd, hoe hij uit stof en niets dan stof is opgekomen. En wat aan Jahu betuigd werd, vinde nu zijn toepassing op een iegelijk onzer. Hoe laag of hoe hoog ook allengs onze positie in deze wereld moge worden, steeds blijft 't uitgangspunt, dat we *uit het stof* als ons eerste beginsel zijn opgekomen, en dat al 'tgeen waartoe we allengs uit het stof verheven werden, een vrijmachtige beschikking en een genadegeef van onzen God was.

De ghelede Schepping is Godes en Godes alleen, en aan elk onzer is in die Schepping een bestemming, een roeping aangewezen, maar nooit anders dan doordien 't aldus door God over ons beschikt werd. Voor ons persoonlijk ligt het uitgangspunt nooit anders dan in de stof, waarin we onze existentie ontvingen. Zells dat stof hebben we nooit uit ons zelf. Ook dat stof is een gave die ons van onze Schepper toekomt. Maar aan dit stof, waarin het begin van ons aanzijn wortelt, voelt en merkt dan toch ieder onzer, hoe onbetekend, hoe nietig, hoe gering ons egerate onbekomen uit niet niet was.

Het stof in zijn eerste opkomen mist nog alle gestalte, alle hoogere formatie, alle rijkere ontwikkeling. Het stof zonder meer, het stof zonder nadere bewerking, diende nog niet anders dan een begin van aanzijn aan. En zoo nu zelfs die stof, waarin het begin van onze eerste wording spreekt, niet ons eigen bezit en niet uit ons zelf, maar een gifte onzes Gods is, dan zegt heel ons menschelijk bestaan ons aan, hoe al wat we als later stoffelijke wezens van onzen God ontvingen, niets dan vrijmijachtige schenking uit genade is; waarvoor niet ons, noch aan den mensch, maar Godde alleen de dank en de lofverheffing toekomt.

Nu valt er bij Jehu de volle aandacht op,
dat 't God was die hem had verheven.

In zijn oorspronkelijke verschijning op deze aarde was ook Jehu niets dan stof, en stond hierin met den meesten doodlooper gelijk. Doch hierin lag nu de levensbeschikking van zijn God, dat het Jehova behaagd had, hem wel als louter stof tot aanzijn te roepen, maar dan ook 't daarbij niet te laten, doch straks uit dat louter stof hem tot hooger op te heffen, en die opheffing zou atelsmaalmal en voorbedacht door te zetten, dat hij ten slotte uit enkel stof verheven werd tot een Vorst over Israel en tot Koning over zijn volk.

Was nu destijds vooral Koning te zijn het hoogste, waartoe men reiken kon, dan moest hier klaarljker worden uitgedrukt, dat niet hij zelf zich uit het stof tot het dragen van de Kroon had opgewerkt. Veelcr in geheel omgekeerdcr zin moest hij verstaan, dat geheel de opheffing uit het eerst zoo nictige stof tot die hooge eer om drager van de Kroon te zijn, een beschikking van zijn God over zijn persoon was geweest. Zoo toch staat t'er: »Daarom dat ik u uit het stof verheven heb, en tot een voorganger over mijn volk Israel heb gesteld en gij nochtan de eere mijns naams gehoondd hebt, Daarom zal mijn oordeel u ter neder werpen.

heb, daarom zal mijn oordeel u ter neer werpen .
 't Begin van ons aanzijn uit het stof, is niet
 onze massa. Veeleer is de groote Goddelijke
 daad, waaraan we ons aanzijn danken, het u
 gangspunt voor heel ons verder bestaan. Doch
 tevens hing 't hiernede saam, dat al wat ons van
 lieverde meer dan dit stof ten deel was gevallen,
 en geheel de hooge positie die we allig in onzen
 levenskring hadden gewonnen, niet ons doen
 was, maar een genadige beschikking, die van
 Godswege over ons uit was gegaan, zoodat op ons
 de verantwoording zou rusten, om aan deze hooge
 gunste en genade door een leven te beant-
 woorden, dat Gods doel met ons verwezenlijkt,
 en ons zelf in de eerbijding van Gods
 almachtige beschikking verliezen deed.

Gods heilig doen hierin is uiteenlopend en telkens verschillend.

Uit het stof der aarde zijn we allen geschapen, en zoo kernachtig zingt de psalmist in Psalm 103, dat we allen steeds inachtig zullen zijn dat we stof zijn. Eenzerijds om diep onze afhankelijkheid te beseffen, maar ook anderzijds om steeds opnieuw te gevoelen, hoe geheel ons leven, met al onze levenskrachten, er steeds op gericht moet zijn, om trouw te worden bevonden in de levensstaak, die onze God voor ons beschikt heeft.

Het opgekomen zijn uit het stof, is ons allen gemeen, maar hetgeen waartoe we verheven zullen worden, als een Goddelijke werking dit stof bezielen gaat, is zoo uiteenlopend.

Bij tienduizenden reikt het levensdoel, waarmee God ze tot aanzijn riep, niet verder dan het gewone menselijke bestaan. Niet alsof ook in dat gewone menselijke aanzijn niet een heilige roeping ons zou kunnen wekken. Reeds wat in 't gezin een moeder voor haar kind is, kan zo rijk zijn, en ook in 't stille huiselijk leven kan zo verrikende kracht van den gewonen geboorte uitgaan.

Doch hoe hoog men dit ook waardeere, een feit blijft het niettemin, dat 't Gode steeds beliefsde, enkele zijner menschenkinderen tot hooger roeping op te heffen, gelijk dit in elken profeet, in elken priester en in elken vorst uitkwam.

In eiken priester en in eiken vorst uitkwam:
 juist echter in dat hooger opgeheven worden,
 schoot 't gevaar. Zij 't al dat de kleine man
 onder de kinderen der menschen niets liever
 deed dan zich naar Gods bestel voegen, juist
 de hooger verhevene stond zoo, bijna natuurlijk,
 aan de verleiding bloot, om grootheid in zich
 zelf te zoeken, en het zich buigen voor zijn
 God te verleeten.

Vooral in de dagen, die wij thans doorleven, merkt ge het gedurig, hoe 't juist de hoogst ontwikkelden, de rijkst beschaafden en de meest met macht bekleeden zijn, die van hun God geheel

afdoelen, hun koninklijk geloof verzaakten, en ten slotte in stuitende eigengerechtigheid en zelfverheffing van hun God en van zijn Koninkrijk afswerven.

Aan dit gevaar nu stond ook destijds reeds de duor zonde vergiffige mensch bloot. Ook Jehu viel er door. Het is uit het wezen dat zonde dat de booze neiging, om zijn van God ontvangen gaven tegen zijn God te keeren, ook in hem opkwam. En juist daarom is het nu zo noodig, dat de Schrift ons gedurig weder tot de ziel komt roepen: In u zelf zijt ge niets dan stof. Wat ge als kind van 't stof in deze wereld erlangt hebt, aan macht en denkkracht en kunde, hebt ge niet uit u zelf, maar aan een gawe van uw God ontvangen. Hij, en Hij alleen, is 't die u uit het stof tot zoo hoge roeping verheven heeft. En daarom dool van uw God niet af, zoek in de u verleende gaven niet den toegang tot eigen grootheid, maar zoek telkens uzevel inniger eraan te doordringen, dat 't uw God is, die u uit 't stof tot zoo hoge positie verheven heeft, en geef er Hem de ere van.

De kans staat zoo hachlijk.
 Uit het stof zijn we allen opgekomen, maar
 is u een hooger talent, een rijker macht, een
 meer verheven positie in 't leven toebedeeld,
 dan is 't juist die hooge positie die u tot de
 hoogste eere kan brengen, maar die u ook
 op de meest bedenkelijke wijze van uw God
 kan doen afdoelen.

Wie met zulke rijken gave bedoeld, dicht nabij zijn God blijft, en zich met al zijn gave aan zijn God toewijdt, niet zich ten slotte den rijksten maar in den Vaderhuis daar boven ontlosten. Gaar dan ook omgekeerd, wie eens rijk bedoeld, niet men den schat zijner rijke gave van zijn God afkeert, zich tegen zijn God stelt, en niets dan eigen eere zoekt in wat zijn God hem toebe- trouwde, die haalt 't onherroepelijk oordeel over zich zelf, en verlaat straks deze wereld, niet slechts arm in geestesontwikkeling, maar ver- zinkend onder den vloek.

Dr. A. K.

Amsterdam, 15 Maart 1918.

Ons antwoord aan Dr. Buizer.

IX.

Zoo heeft Calvijn getoond, zonder ook maar een oogenblik aan de eischen van Gods Woord te kort te doen, toch in den waren zin des woords een katholiek Christen te zijn. De Kerk van Christus viel voor hem niet saam met de Gereformeerde Kerk, zooals die door hem zelf te Genève was ingericht of onder zijn leiding in Frankrijk, Nederland en Schotland tot ontwikkeling was gekomen. Hij heeft ook de andere Protestantsche Kerken, zooals de Luthersche Kerk in Duitschland, Denemarken en Scandinavie, en de Episcopale schische Kerk in Engeland als ware Kerken erkend. Dat was het breede en ruime standpunt, waarop Calvijn zijn gesteld heeft en waardoor hij zoo hoog uitsteekt boven de meesten zijner tijdgenooten.

Natuerlijk wil dit niet zeggen — om elk misverstand en vooral elk misbruik van dit voorbeeld van Calvijn af te snijden, mag hierop wel met nadruk worden gewezen — dat Calvijn al wat Protestantsch zijz noemde of met de Roomsche Kerk gebroken had, reeds daarom als een ware Kerk van Christus erkende. Calvijn is niet enghartig geweest, maar hij heeft wel besliste grenzen getrokken. Met de sekte der Wederdoopers, die niet alleen den kinderdoop verwierpen, maar in die dagen een zeer revolutionair element in den Staat vormden en allerlei verderfelijke dwalingen leerden, heeft Calvijn geen kerkelijke gemeenschap geoeft. De sekte van de Libertijnen, of zoonals zij zich zeiden, de »Spirituels'', die van Nederland uit in Frankrijk waren binnengedrongen, heeft Calvijn, hoe vroom en overgeestelijk ze zich ook woorden, giftmengers genoemd, en verklaard, dat ze nog erger vijanden van God en veel grooters verdervers van Zijne waarheid waren dan de Paus van Rome (Calv. Op. t. VII. p. 161). En hoe Calvijn optrad tegenover de Antitrinitariërs, die de Godheid van Christus loochenden, bewijst wel de brandstapel van Servet. Calvijn zou er dan ook zeker niet aan gedacht hebben, degenen, die het Woord Gods verwierpen of de waarachtige godheid van Christus loochenden, voor »broeders'' te houden, wanneer zij maar zeiden »Jezus lief te hebben.'' Hij

dat wie een ander Evangelie predikt, dan de Apostelen ons gebracht hebben, al was het een engel uit den hemel, vervloekt is

dat een engel uit den hemel, vervoecht is (Gal. 1: 8, 9) en wat Johannes heeft getuigd, dat degene, die loochent dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, de Antichrist is (Joh. 2: 22; 4: 3) en aan den diepen ernst van dat woord der Apostelen heeft Calvijn nooit te kort willen doen. Maar hoe beslist Calvijn zulke secten heeft veroordeeld, overal waar het Evangelie van Christus maar zuiver gepredikt werd; waar de grondslagen van ons algemeen en ongetwijfeld Christelijk geloof maar behouden bleven; waar men boog voor het gezag der Schrift en toonde naar de ordinantien Gods te willen leven, daar heeft Calvijn erkend, dat een ware Kerk van Christus gevonden werd en getracht den band der gemeenschap te bewaren.

Calvijn heeft dan ook, toen hij na zijn verbanning uit Genève in Straatsburg vertoefde als predikant der Fransche vluchtelingengemeente aldaar, met de Lutherische theologen deelgenomen aan de godsdienstsprekken te Worms en te Regensburg, en toen, om zijn eenheid met de Protestantische Kerk in Duitschland te toonen, ook de Augsburgsche Confessie onderteekend. En niet alleen dat hij dit zelf deed, maar hij heeft ook aan zijn opvolger te Straatsburg Garnier den raad gegeven hetzelfde te doen. De Augsburgsche Confessie was de gemeenschappelijke belijdenis van de Protestanten in Duitschland, en Calvijn had geen bezwaar haar te onderteekenen, ook al verklaarde hij er bij, dat hij deze Confessie opvatte in den geest van haar opsteller Melanchthon, en niet zoals de

Luthersche theologen haar verstonden. Zelfs toen na Luther's dood, deze Luthersche theologen, jaalersch op den invloed, die van Calvijn uitging in Engeland, Nederland en in Duitschland, de Nederlandsche vluchtelingen, die in Duitschland een schuilplaats zochten, vervolgd en Westpaal openlijk den strijd tegen Calvijn en het Calvinisme aanbod, heeft Calvijn, hoe diep hem dit ook gekrenkt heeft, in een roerend schrijven aan de predikanten in Saksen hen gebeden om de eenheid der Protestantsche Kerken toch niet te verbreken. «Ik bezweer u allen, *gij die ware dienaren van Christus zijt*, bij zijnen heiligen naam en den band onzer eenheid in Hem, helpt mij toch een geneesmiddel tegen deze krankheid (van de partijzucht) zoeken. Eén Vader roepen wij aan; één Geest der aanneming tot kinderen geeft ons getuigenis van onze toekomstige erfenis; in de ééne gerechtigheid, die Christus voor ons verworven heeft, vindt onze ziele rust, in één Hoofd weten wij ons te saam verbonden en verheerlijkt. Hoe zou dan die Christus, die wij als onze vrede verkondigen en die ons met den Vader in den hemel verzooend heeft, niet ook bewerken, dat wij op aarde als broeders vrede onder elkander houden?» (Calv. Op. t. IX, p. 49, 50). Aan Calvijn heeft het dus zeker niet gelegen, dat deze band van broederlijke eenheid verscheurd is geworden. En de Gereformeerde Kerken in Frankrijk hebben geheel in den geest van Calvijn gehandeld, toen zij op de Synode van Charenton in 1631 besloten, dat de Lutherschen, die in Frankrijk vertoefden, in de Gereformeerde Kerk tot het Avondmaal zouden worden toegelaten.

Nu heeft men wel beweerd, dat al was Calvijn in de praktijk ruim van hart genoeg om ook deze andere Protestantsche Kerken als zusterkerken te erkennen, dit niet weg-

Kerkeradsverkiezingen.

XIV.

Hierbij komt in de derde plaats, dat wanneer men aan den regel vasthoudt, dat wie de volstrekte meerderheid verkrijgt, gekozen is, daarvau het gevolg kan wezen, dat er meer personen benoemd worden dan er vacatures te vervullen zijn. Bij een enkelvoudige verkiezing kan dit natuurlijk nooit voorkomen, omdat van twee of drie candidaten nooit meer dan één de volstrekte meerderheid kan behalen. Als er een predikant moet gekozen worden uit een drietal, en honderd gemeenteleden stemmen, dan kan het niet voorkomen, dat twee candidaten de volstrekte meerderheid d. i. 51 stemmen krijgen. Bij een meervoudige verkiezing is dit echter zeer wel mogelijk en komt het, vooral op onze dorpen, waar de gemeenteleden druk stemmen, ook niet zoo zelden voor. Gesteld toch, dat er drie ouderlingen moeten gekozen worden en honderd gemeenteleden aan de verkiezing deelnemen, die elk drie stemmen uitbrengen, dan kunnen de stemmen zich zoo verdeelen, dat van de 6 candidaten A 58, B 56, C 54, D 52, E 40, F 22 en G 18 krijgen. A B C en D hebben dan de volstrekte meerderheid verkregen en zouden dus alle vier gekozen zijn. Felicitij zouden deze vier gekozenen dan aanspraak hebben om in het ambt bevestigd te worden, maar waar er maar drie ouderlingen noodig zijn, kan dit natuurlijk niet. Vandaar dat men dan gewoonlijk een herstemming laat plaats vinden tusschen degenen, die de volstrekte meerderheid verkregen hebben. Zoo werd het ook vroeger voorgescreven in de Conceptregeling voor de verkiezing achter onze Kerkerorde. Maar zulk een nieuwe stemming is ongeoorloofd en onwettig, want daardoor zou iemand die reeds wettig verkozen is, voor niet verkozen verklaard worden. Gesteld bijv. dat iemand bij de eerste verkiezing alle stemmen op zich verenigde, maar de Kerkeraad tot herstemming overging, omdat meer candidaten dan er vacatures zijn de volstrekte meerderheid verkregen hadden dan zou ook deze persoon, hoewel hij reeds met alle stemmen gekozen was, zich nog eens aan een stemming moeten onderwerpen om gekozen te worden, wat natuurlijk een dwaasheid is. Bovendien zou dit in de praktijk tot groote moeilijkheden aanleiding kunnen geven. Indien toch degene, die bij de eerste stemming de meeste stemmen kreeg en dus wettig verkozen is, bij de herstemming in de minderheid kwam, zoodat nu een ander in zijn plaats tot ouderling werd verkozen, dan zou de eerstgekozene het volste recht hebben om zich op de Classis te beroepen, ten einde op te komen voor het wettig recht zijner verkiezing.

In de Gemeentewet is deze zaak dan
 ook heel anders geregeld. Hier staat:
 „hebben meer candidates de volstrekte
 meerderheid verkregen dan er plaatsen
 te vervullen zijn, dan *zijn zij die de meeste
 stemmen verkregen, benoemd*”. In de nieuwe
 uitgave van de Conceptregeling is deze
 bepaling thans in overeenstemming met
 de Gemeentewet gewijzigd, in zooverre
 er nu staat: „in geval meerdere perso-
 nen dan noodig zijn voor de vervulling
 van de vacatures, eene meerderheid van
 stemmen (bedoeld is blijkbaar eene vol-
 strekte meerderheid) op zich vereenigen,
 dan worden zij gekozen geacht, die de
 meeste stemmen verkregen”. Al is de uit-
 drukking: *zij worden gekozen geacht*, minder
 gelukkig, omdat *zij dan wettig gekozen zijn*,
 toch is zakeijik de bepaling juist. Alleen,
 heel deze bepaling, die, zoals zij er staat,
 uitgaat van de onjuiste gedachte, dat wie
 de volstrekte meerderheid heeft gekozen
 is, — wat bij een eenvoudige verkiezing
 niet het geval is, — dient eigenlijk weg-
 te vallen. Wat men bedoelt is, dat niemand
 gekozen wordt geacht, zoolang hij niet minstens
 de helft plus één der uitgebrachte stemmen
 heeft. Maar daaruit volgt niet, dat ieder die de
 helft plus één heeft, daarom gekozen is. Geko-
 zen is dan, wie onder hen de *meeste* stemmen
 heeft.

Het reglement op de verkiezingen te Amsterdam heeft de zaak dan ook veel beter geregeld door te bepalen, dat in geen geval iemand als benoemd aangemerkt wordt, die een stemmencijfer verkreeg kleiner dan een derde van het aantal gemeenteleden, dat aan de stemming deelnam.

Deze bepaling nu verdient verreweg de voorkeur boven die van de Gemeentewet, niet alleen omdat, daardoor het misverstand wordt afgesneden, alsof bij een eenvoudige verkiezing ieder, die de volstreekte meerderheid heeft, gekozen zou zijn, maar ook om twee andere redenen. Vooreerst omdat de eisch hier lager gesteld wordt; niet de volstreekte meerderheid wordt vereischt, maar een derde van de stemmen. Aan het bezwaar, dat in de groote gemeenten het voor de candidate moeilijk is de volstreekte meerderheid te krijgen, wordt hierdoor tegemoet gekomen. En in de tweede plaats, omdat door het slot van deze bepaling, ook aan de blanco stemmen invloed op de verkiezing wordt toegekend. Indien, zooals in de Concept-regeling achter de Kerkenorde staat, voor de berekening van de volstreekte meerderheid de blanco-stembriefjes niet meêrekenen, dan is daarmede al het gemeenteleden een zeer belangrijk middel uit handen genomen om op de keuze der ouderlingen invloed uit te oefenen. Indien de Kerkeraad een dubbelgetal aan de gemeente voorstelt, waarvan het grootste deel der gemeente oordeelt, dat deze candidate niet de meest geschikte personen zijn, en daarom blanco stemt, dan zouden deze blanco stemmen, wanneer ze van onwaars werden verklaard, geen betekenis hebben. De volstreekte meerderheid zou dan berekend worden naar de stemmen, die zijn uitgebracht op de voorgestelde candidate, en degenen, die de volstreekte meerderheid verkregen, zouden voortvligend door de gemeente gekozen ambtsdragers worden verklaard. Op politiek gebied kan men zoo handelen, omdat de candidate, waaruit de keuze moet gedaan worden, door het volk zelf, zij het dan ook door middel van de politieke kiesvereenigingen, gesteld worden. Maar op kerkelijk gebied, waar de candidate gesteld worden door den Kerkeraad en de gemeente uit deze voorgestelde candidate een keuze heeft te doen, is dit zeker niet geheel billijk en legt het de gemeente ook te veel aan banden, daar ze dan niet te kennen kan geven, wanneer deze candidate haar niet voor het ambt geschikt voorkomt. Want of verreweg het grootste deel der gemeenteleden bij wijze van protest op het stembiljet geen naam invult, heeft geen invloed op den uitslag der verkiezing, daar blanco stemmen niet meetellen. In de regeling, zooals die te Amsterdam is vastgesteld, is aan dat bezwaar op zeer voorzichtige wijze tegemoet gekomen, doordat hier bepaald is, dat iemand, om gekozen te zijn, een stemmencijfer moet hebben, dat niet kleiner mag wezen dan een derde deel van het aantal gemeenteleden, dat aan de stemming deelneemt. Wanneer dus twee derden van de gemeenteleden, die aan de stemming deelnemen, de candidate door den Kerkeraad gesteld, niet geschikt vinden en daarom hun stem blanco uitbrengen, dan zou van de candidate niemand gekozen zijn en de Kerkeraad daarin de aanwijzing hebben, dat deze candidate niet door de gemeente gewild waren.

Nog twee vragen blijven ten slotte ter bespreking over:

Vooreerst, hoe moet bealst worden, wie gekozen is, wanneer twee *candidaten* een *gelijk aantal stemmen op zich vereenigd hebben*? Bij politieke verkiezingen geldt dan de bepaling, dat de oudste in jaren benoemd is, en in geval van gelijken oordom bealst het lot. Nu bestaat er op zich zelf geen bezwaar tegen om een dergelijke bepaling ook in de regelen van den Kerkeraad voor de verkiezingen op te nemen, maar omdat bij de politieke verkiezingen deze regel geldt, volgt daaruit niet, dat ook bij de kerkelijke verkiezingen deze regel moet gelden en iemand daaraan zelfs rechten zou kunnen ontleenen. De Synode van Amsterdam 1908 art. 22 heeft uitdrukkelijk verklaard, dat deze regel bij politieke verkiezingen berust op een Artikel in de wet en zulks geen regel stelt voor de kerkelijke verkiezingen. Kerk en Staat zijn ieder baas in eigen huis, en een wetsartikel van den Staat heeft geen beslissende kracht voor de wijze, waarop de verkiezingen in de Kerk moeten plaats vinden. Wanneer de Kerkeraad niets deszinsgaande bepaald heeft, kan iemand, dus die met een ander een gelijk aantal stemmen kreeg, niet omdat hij de oudere in jaren is, als een *recht* opschrijven, dat hij als gekozen moet worden beschouwd. De Kerkeraad is volkomen vrij te bepalen, dat in 'zulk een geval een tweede verkiezing zal plaats vinden, en wanneer ook dan de stemming geen beslissing geeft, het lot laten beslissen. Voetius raadt in zijn Pol. Eecl. Tom II p. 554, 555 dit laatste aan: »Indien twee of drie candidaten een gelijk aantal stemmen verkrijgen en een nieuwe stemming geen beslissing brengt, zegt hij, dan beslisse het lot. Voordat het lot geworpen wordt, worde echter eerst naar het voorbeeld der Apostelen (Hand. 1: 24, 25) door een bijzonder gebed God aangeroepen.» En de reden, die hij hiervoor aangeeft, is deze: »Als het lot beslist, kunnen allen in de beslissing, die God door het lot gegeven heeft, berusten. Want wie zou, nadat God door het lot zijn wil te kennen gegeven had, het niet een goddeloosheid achten, nog te twifelen of deze beslissing wel juist was.» Hiervoor is dan ook meer te zeggen dan voor de bepaling, dat de oudste in jaren gekozen zal worden verklaard, omdat in den meerderen oordeel nog volstrekt niet altoos een wan-

borj
amb
geva
wors
dat
maa
E
spro
in
nam
habb
dit
ciale
zwa
best
even
deze
voor
En l
wetg
bepa
afgel
Kerk
waar
kerat
weze
Ook
de t
maal
Een
Kerk
lelede
nauw
laten
een
is di
algen
Voor
zulk
Kerk
broec
word
reger
raad
oude
reken
of t
krijgt
ambt
gaver
omda
Kerke
met
zou
Men
ders
beide
We
vrag
raade
woor
artike
reple

In 1875

H.
Lands
gave
Boel
gemoe
den g
wij da
Hun
conven
bon 'n
Wan
silverb
Toel
geledes
stukje
gelint,
humor
geldt.

De l
Hier
kontra
een ot
dat het
Toen
duidelij
de laa
wijlen
Gispen
wel nie
straat e
moedig
Maar
rou th
wanne
keerde
damm
een we
En voo
houden
jas en
kleede
shoofde
In 't
met de
Want b
wél het
bedrijf
met de
die ven
nit-de
Of we
in deze
tellen v
over d
welke a
andere
doen be
U vo
Maar
humor.
Humo
van het
In h
komedie
Lees
wel dw
der per